

Dictamen sobre la consulta d'una associació de col·legis professionals relativa als criteris en relació amb el correu electrònic dels col·legiats

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una associació de col·legis Professionals en la qual es formulen dues consultes plantejades per una Corporació professional membre de l'Associació.

En el seu escrit l'Associació formula dues consultes efectuades per una Corporació professional membre de l'Associació. En aquest informe s'analitza la segona de les consultes efectuades en la qual es planteja si *"pot un col·legi professional autoritzar a un cònjuge o soci d'empresa a que segueixi emprant el correu electrònic d'un col·legiat difunt durant un període de temps prudencial per atendre clients?. En cas afirmatiu, es podria establir com a condició expressa que en tota comunicació que es realitzi s'informi de la defunció de la persona col·legiada i que la resposta que es formuli és als efectes de cortesia un correu electrònic corporatiu facilitat a una persona col·legiada esdevé dada de caràcter personal?"*.

Segons s'exposa a la consulta un col·legi professional hauria rebut la comunicació del cònjuge d'un col·legiat informant de la seva defunció i hauria sol·licitat poder accedir i tenir activat el correu electrònic del difunt col·legiat per poder informar als clients del despatx i atendre les comunicacions qui arribin durant un període de sis mesos, tot això emparat en els articles 3 i 96 de la Llei 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

Analitzada la consulta, d'acord amb l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el dictamen següent:

Fonaments Jurídics

I

(...)

II

La consulta formulada planteja si el col·legi professional pot autoritzar un cònjuge o soci d'empresa a seguir emprant el correu electrònic d'un col·legiat difunt durant un període de temps prudencial per atendre clients, i en el seu cas, si el col·legi professional pot establir com a condició expressa que en tota comunicació que es realitzi s'informi de la defunció de la persona col·legiada i que la resposta que es formuli sigui als efectes de cortesia i informativa de la situació, sense que es puguin donar solucions professionals.

Val a dir, que la consulta no facilita informació sobre el col·legi professional a que pertanyia la persona difunta i, per tant es desconeix la professió d'aquell col·legiat, i si la seva activitat està

sotmesa a l'obligació legal de secret professional en relació amb la informació que rebuda dels seus clients. No obstant això del contingut de la mateixa es pot deduir que qui formula la consulta (...). Atesos els termes de la consulta sembla que el col·legiat desplega la seva activitat en un despatx conjuntament amb altres socis.

Tampoc s'indica si el col·legi professional ha aprovat i disposa de normes d'ús del correu electrònic i si s'havia establert alguna limitació pel que fa al seu ús estrictament professional.

En qualsevol cas, la hipotètica utilització del correu electrònic d'un col·legiat difunt per altres persones, comporta l'accés per part de la persona a qui s'autoritzi a totes les funcionalitats que el sistema de correu emprat ofereix, principalment l'accés als missatges de correu emmagatzemats a les diverses bústies, encara que podria permetre també l'accés a altres funcionalitats del sistema com una bústia de contactes o l'agenda.

Cal tenir en consideració que un correu electrònic conté informació diversa, com l'adreça de correu electrònic de l'emissor i el destinatari o destinataris; l'assumpte sobre el que versa el correu; la data i hora del correu; el cos o contingut del missatge; el peu de signatura; i, en el seu cas, els documents adjunts. Aquesta informació en la mesura que ofereix informació sobre persones físiques identificades o identificables es pot considerar com a dada personal. Convé recordar que el Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD), defineix "*dades personals*" com "*tota informació sobre una persona física identificada o identificable (l'interessat)*"; *s'ha de considerar persona física identificable qualsevol persona la identitat de la qual es pot determinar, directament o indirectament, en particular mitjançant un identificador, com per exemple un nom, un número d'identificació, dades de localització, un identificador en línia o un o diversos elements propis de la identitat física, fisiològica, genètica, psíquica, econòmica, cultural o social d'aquesta persona*" (article 4.1 RGPD).

La bústia de contactes i la informació de l'agenda, cas de ser funcionalitats del sistema de correu, també contindrien dades personals.

Respecte a la situació plantejada en la consulta s'ha de tenir en consideració que l'autorització a la utilització del correu de la persona difunta permetrà l'accés a informació no només d'aquella persona sinó també de terceres persones. A més, aquesta informació, en principi, pot formar part tant de l'àmbit privat del difunt, com del seu àmbit professional, i en la mesura que pot incloure informació facilitada per clients, pot estar protegida pel deure de secret inherent a algunes professions.

Aquesta Autoritat ja ha manifestat amb anterioritat la conveniència de l'aprovació de normes d'utilització del sistema de correu electrònic dels col·legis professionals, que hagin estat aprovades i acceptades pels seus usuaris i que prevegin, a més dels sistema d'accés al correu, les condicions d'ús i de conservació, i altres eventualitats com el destí de la informació en cas de defunció, que siguin aplicables en defecte de manifestació expressa de la persona interessada.

No s'hauria de descartar que aquestes normes anticipin una solució a possibles peticions com la que es fa constar en la consulta, en la que l'objectiu sembla ser atendre les comunicacions que arriben al correu electrònic del col·legiat per informar de la defunció de la persona col·legiada. Així, per exemple, mitjançant la implantació d'un sistema de resposta automàtica amb un

missatge preestablert, com els que s'activen en casos d'absència, en el que s'informi al remitent del missatge que aquest no pot ser lliurat al destinatari per motiu de la seva defunció, i, en el seu cas les dades de les persones que es poden fer càrrec de les possibles qüestions plantejades en aquella comunicació.

Més enllà d'aquesta recomanació, aquesta Autoritat només s'ha de pronunciar respecte de l'aplicació de la normativa de protecció de dades a aquelles situacions que afectin a les dades de les persones físiques.

Aquesta Autoritat va tenir ocasió d'analitzar si els familiars d'un advocat difunt i, en el seu cas, altres persones com ara els socis de despatx, tenien dret a obtenir d'un Col·legi d'advocats l'usuari i la contrasenya per tal d'accedir al compte de correu que el Col·legi havia facilitat al difunt, en el Dictamen 35/2010 (que es pot consultar al web de l'Autoritat, www.apdcat.cat). Per bé que la qüestió analitzada en aquell dictamen és molt similar a la que és objecte del present informe, les conclusions que s'hi recullen no són aplicables a la qüestió que ara es planteja, ateses les modificacions que s'han produït en el marc jurídic aplicable.

III

Pel que fa a la normativa de protecció de dades, l'RGPD no s'aplica a la protecció de dades de persones mortes, tal i com estableix el Considerant 27, el qual preveu però, que "*Els estats membres són competents per establir normes relatives al tractament de les dades personals de les persones mortes*".

En aplicació d'aquesta previsió l'article 3 de la Llei 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD), ha establert els criteris següents:

"1. Las personas vinculadas al fallecido por razones familiares o de hecho así como sus herederos podrán dirigirse al responsable o encargado del tratamiento al objeto de solicitar el acceso a los datos personales de aquella y, en su caso, su rectificación o supresión. Como excepción, las personas a las que se refiere el párrafo anterior no podrán acceder a los datos del causante, ni solicitar su rectificación o supresión, cuando la persona fallecida hubiese prohibido expresamente o así lo establezca una ley. Dicha prohibición no afectará al derecho de los herederos a acceder a los datos de carácter patrimonial del causante.

2. Las personas o instituciones a las que el fallecido hubiese designado expresamente para ello podrán también solicitar, con arreglo a las instrucciones recibidas, el acceso a los datos personales de este y, en su caso su rectificación o supresión. Mediante real decreto se establecerán los requisitos y condiciones para acreditar la validez y vigencia de estos mandatos e instrucciones y, en su caso, el registro de los mismos.

(...)"

Per tant, segons la previsió de l'article 3 de l'LOPDGDD determinades persones vinculades per raons familiars o de fet a la persona difunta i els seus hereus, o les persones o institucions que hagin estat designades expressament per aquell, poden adreçar-se al responsable o l'encarregat

del tractament per l'exercici del dret d'accés a les dades d'aquella persona i si s'escau a la seva rectificació o supressió. Tot això excepte que aquell expressament hagi prohibit aquesta possibilitat o una llei estableixi el contrari.

Aquestes mateixes persones estan també facultades, d'acord amb la disposició continguda a l'article 96 de l'LOPDGDD ("*dret al testament digital*") per dirigir-se als prestadors de serveis de la societat de la informació amb la finalitat d'accedir als continguts digitals de la persona morta i donar les indicacions oportunes sobre la seva utilització, destí o supressió. Ara bé, d'acord amb l'apartat 4 del mateix article 96, les previsions d'aquest article no són d'aplicació a les comunitats autònomes amb dret civil, foral o especial propi, en quin cas es regeix pel que estableixi aquell règim.

En el cas de Catalunya la Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions (CCC), ha regulat les "*voluntats digitals en cas de mort*" a l'article 411-10, en els termes següents:

1. S'entén per voluntats digitals en cas de mort les disposicions que estableix una persona perquè, després de la seva mort, l'hereu o el marmessor universal, si n'hi ha, o la persona designada per a executar-les actuï davant dels prestadors de serveis digitals amb els qui el causant tingui comptes actius.

2. El causant, en les voluntats digitals en cas de mort, pot disposar el contingut i l'abast concret de l'encàrrec que s'ha d'executar, incloent-hi que la persona designada dugui a terme alguna o algunes de les actuacions següents:

a) Comunicar als prestadors de serveis digitals la seva defunció.

b) Sol·licitar als prestadors de serveis digitals que es cancel·lin els seus comptes actius.

c) Sol·licitar als prestadors de serveis digitals que executin les clàusules contractuals o que s'activin les polítiques establertes per als casos de defunció dels titulars de comptes actius i, si escau, que li lliurin una còpia dels arxius digitals que estiguin en llurs servidors.

3. Les voluntats digitals es poden ordenar per mitjà dels instruments següents:

a) Testament, codicil o memòries testamentàries.

4. El document de voluntats digitals es pot modificar i revocar en qualsevol moment i no produeix efectes si hi ha disposicions d'última voluntat.

5. Si el causant no ha expressat les seves voluntats digitals, l'hereu o el marmessor universal, si n'hi ha, pot executar les actuacions de les lletres a, b i c de l'apartat 2 d'acord amb els contractes que el causant hagi subscrit amb els prestadors de serveis digitals o d'acord amb les polítiques que aquests prestadors tinguin en vigor.

6. Si el causant no ho ha establert altrament en les seves voluntats digitals, la persona a qui correspon d'executar-les no pot tenir accés als continguts dels seus comptes i arxius digitals, llevat que obtingui l'autorització judicial corresponent.

7. Si el causant no ho ha establert altrament, les despeses originades per l'execució de les voluntats digitals van a càrrec de l'actiu hereditari.

IV

Per tal de determinar el règim jurídic aplicable, la primera qüestió és analitzar si el col·legi professional que ofereix un servei de correu electrònic als seus col·legiats, actua com a un prestador de serveis de la societat de la informació d'acord amb la Llei 24/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i del comerç electrònic.

A tal efecte cal analitzar la definició de *“prestadores de Servicios de la Sociedad de la Información”*, que la lletra c) de l'Annex de l'esmentada llei defineix com *“la persona física o jurídica que proporciona un Servicio de la Sociedad de la Información”*. Això s'ha de completar amb la definició sobre *“Servicios de la Sociedad de la Información”* que ofereix la lletra a) de l'esmentat Annex on es defineix com *“todo Servicio prestado normalmente a título oneroso, a distancia, por vía electrónica y a petición individual del destinatario (...) El concepto de servicio de la sociedad de la información también comprende los servicios no remunerados por sus destinatarios, en la medida que constituyan una actividad económica para el prestador de Servicios”*. Entenent *“destinatario del servicio”*, com *“la persona física o jurídica que utiliza, sea o no por motivos profesionales, un Servicio de la Sociedad de la Información”*.

Per altra banda caldrà estar al que estableixin els Estatuts del Col·legi professional en qüestió, quant a la definició de les funcions professionals que, en desenvolupament de la Llei 2/2017, de 13 de febrer, sobre col·legis professionals, tenen assignades.

No es disposa d'informació suficient per valorar si el col·legi professional estaria sotmès al règim jurídic de l'LSSI, però, en qualsevol cas, cap dubte planteja que el servei de correu electrònic estaria inclòs en la definició de servei de la societat de la informació que recull l'Annex de l'LSSI i que el col·legi professional, en la prestació d'aquest servei, actuaria com un prestador de serveis de la societat de la informació.

En conseqüència, el col·legi professional que presta un servei de correu electrònic s'ha d'entendre com un prestador de serveis digitals i estarà sotmès al que estableix l'article 411-10 del CCC.

V

En aquesta situació el col·legi professional es pot trobar amb dos escenaris diferents en funció que el col·legiat difunt hagi manifestat les seves voluntats digitals mitjançant l'instrument que a tal efecte preveu l'article 411-10.1 del CCC o que no l'hagi efectuat.

En el primer supòsit, l'hereu o el marmessor universal o la persona designada a tal efecte pel col·legiat difunt en les seves *“voluntats digitals”*, seria l'encarregat d'executar-les. En aquest cas, s'ha de donar compliment a les voluntats digitals del professional difunt, de tal manera que el col·legi professional únicament podria lliurar a la persona designada una còpia dels arxius digitals

que estiguin en els seus servidors, en aquest cas dels correus electrònics emmagatzemats, quan així expressament estigui previst en el document de voluntats digitals, o llevat que aquell disposi de l'autorització judicial corresponent (article 411-10.6 CCC).

A manca de document de voluntats digitals, els hereus o el marmessor universal si n'hi ha, estan legitimats per adreçar-se al col·legi professional i comunicar-li la defunció de la persona col·legiada, sol·licitar-li la cancel·lació del seu compte de correu i que activi, en el seu cas, les polítiques establertes per als casos de defunció dels col·legiats, així com per sol·licitar una còpia dels correus electrònics emmagatzemats en els seus servidors.

Per tant, el cònjuge del col·legiat difunt podria tenir dret a sol·licitar al col·legi professional una còpia dels correus electrònics del difunt, emmagatzemats en els servidors del col·legi, quan acrediti l'existència del corresponent document de voluntats digitals d'aquell en què el designi com a encarregat de l'execució de les seves voluntats digitals i expressament prevegi que pot tenir accés als continguts dels seus comptes i arxius digitals, o bé que, a manca de voluntats digitals, en la seva condició d'hereu del professional difunt.

En el cas d'un soci del despatx, a que fa referència també la consulta, únicament podria tenir accés als correus electrònics del difunt, com s'ha exposat, si hagués estat expressament habilitat a tal efecte en un document de voluntats digitals.

En qualsevol cas, la persona que sigui destinatària dels continguts digitals del difunt esdevé responsable del tractament de les dades personals de terceres persones continguda en els mateixos i, com a tal, assumeix les responsabilitats establertes per l'RGPD, entre les quals facilitar-los l'exercici dels seus drets reconeguts a l'RGPD.

D'acord amb les consideracions fetes en aquests fonaments jurídics en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

El cònjuge d'un col·legiat difunt pot sol·licitar al col·legi professional que presta un servei de correu electrònic que li faciliti una còpia dels correus d'aquell col·legiat que estiguin en els servidors del col·legi sempre que acrediti l'existència d'un document de voluntats digitals en els termes de l'article 411-10 del CCC, en el qual es designi a aquell com a persona encarregada de l'execució de les voluntats digitals i expressament l'autoritzi en aquest sentit.

Un soci del despatx professional de la persona difunta únicament podrà accedir a les dades d'aquell si hagués estat expressament habilitat a tal efecte en un document de voluntats digitals.

Barcelona 11 de desembre de 2019